

Dan Drápal

VÍRA VE ZKOUŠKÁCH

*Výklad
Jakubova
listu*

Dan Drápal

VÍRA VE ZKOUŠKÁCH

Výklad Jakubova listu

Nakladatelství KMS

Praha 2024

© Dan Drápal

Vydalo © Nakladatelství KMS, s. r. o.

Primátorská 41, 180 00 Praha 8

První vydání – 2024

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této knihy nesmí být bez písemného svolení vydavatele reprodukována nebo šířena v žádné podobě elektronické ani mechanické, včetně fotokopii, nahrávek či zařízení do informačních sítí nebo vyhledávacích systémů. Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU je bez souhlasu nositele práv zakázána.

Biblické citace, pokud není uvedeno jinak, jsou převzaty z Českého studijního překladu, Nakladatelství KMS, s. r. o., 2009.

Dále byly použity biblické citace z Českého ekumenického překladu, Česká biblická společnost, 2000 (ČEP); Bible, překladu 21. století, Biblion, o. s., 2009 (B21); Bible kralické, podle vydání z r. 1613 (K); Nové Bible kralické, Biblion, 1998 (NBK); Nové smlouvy, překladu KMS, Vydavatelství KMS (1994).

ISBN 978-80-7664-066-5 – tištěná verze

ISBN 978-80-7664-067-2 – PDF verze

OBSAH

Zkratky	5
Předmluva	7
Předmluva autora	8
<i>Úvod:</i> Autorství	9
Datování	11
Kanonicitá	11
<i>1. kapitola:</i> Radost i ve zkouškách	13
<i>2. kapitola:</i> Mrtvá víra?	39
<i>3. kapitola:</i> Malý oheň v našich ústech	56
<i>4. kapitola:</i> Přitelem světa, nebo Boha?	70
<i>5. kapitola:</i> Modlitba víry	86
Bibliografie	104

ZKRATKY

B21	Bible, překlad 21. století
ČEP	Český ekumenický překlad
K	Bible kralická
KMS	Nová smlouva, překlad KMS
NBK	Nová Bible kralická
NIV	New International Version
NIV SB	New International Version Study Bible ř. řecky, v řečtině
Sír	deuterokanonická kniha Sírachovec
Tób	deuterokanonická kniha Tóbijáš
1Kl	spis apoštolského otce Klementa I. (Klementa Římského) První list Korinťanům (Prima Clementis)
2Kl	Druhý list Klementův

PŘEDMLUVA

Jsem rád, že si Dan Drápal vybral ke svému výkladu právě Jakubovu epištolu. Jak i on sám připomíná, tento list často v dějinách křesťanství nepatřil k nejoblíbenějším. I dnes mají někteří křesťané problém s Jakubovým důrazem na prakticky žitou víru a raději list moc nečtou. Je ale součástí biblického kánonu a já jsem přesvědčen, že každý, kdo jej nečte a nepřemýšlí nad ním, se o mnohé ochuzuje.

Dan přistupuje k výkladu s erudicí zkušeného biblisty. Pečlivě studuje dostupné komentáře a využívá je, ale zároveň jeho výklad není zdaleka jen kompilátem z jiných pramenů. Hlavní částí knihy jsou autorovy vlastní poznámky a postřehy k textu. Je z nich znát láska k Božímu slovu, dlouholeté poctivé studium a touha brát Písmo vážně. Líbí se mi také pisatelova poctivost uznat své limity a přiznat, že něco prostě neví.

Přitom se ale nejedná o žádnou salonní teologii. Dan se nevyhýbá tomu vystavit zrcadlu Písma svůj vlastní život. Z knihy je znát také jeho dlouholetá praxe pastýře a kazatele, při níž usiloval o aplikaci moudrosti Písma v reálném životě reálných lidí. Tak jako bylo kdysi na bankovkách napsáno, že jsou kryté zlatem, tato kniha je kryta desítkami let Danovy pastýřské služby. Kéž z ní přijmete užitek.

Michal Klesnil

*ředitel Nadačního fondu KMS
a Nadačního fondu překladu Bible*

PŘEDMLUVA AUTORA

Na Jakuba jsem kázal několik let – nejprve v Křesťanském společenství Praha – Jih, později v Křesťanských společenstvích Jeseník, Krnov a nakonec i ve Zlatých Horách. Za ta léta jsem shromáždil spoustu poznámek všeho druhu, a tak mě napadlo, že by mohly posloužit jiným, pokud jim dám knižní podobu.

Děkuji Michalu Klesnilovi za pozorné pročtení a podnětné poznámky, z nichž jsem celou řadu do textu zapracoval.

ÚVOD

Jakubův list se řadí mezi sedm tzv. „všeobecných“ neboli „katolických“¹ listů (další jsou 1. a 2. list Petrův, tři listy Janovy a list Judův).

AUTORSTVÍ

Autorem je s největší pravděpodobností Jakub, bratr Páně. Apoštol Pavel ho nazval „sloupem“ církve (Ga 2,9). Jakub předsedal Jeruzalémskému koncilu (Sk 15). V roce 62 byl ukamenován.

V Novém zákoně jsou zmíněni čtyři Jakobové. Apoštol Jakub autorem být nemohl, protože byl popraven již roku 44.² Další dva Jakobové nebyli příliš významní. Míněni jsou Jakub, syn Alfeův, jeden z Dvanácti. Ten je zmiňován pouze v seznamech apoštolů. Možná to byl muž označený v Markovi 15,40 jako „Jakub mladší“. V matoušovské paralele je označen jednoduše jako „Jakub“ (Mt 27,65).³ A pak je zde Jakub, otec Judův. Tento Juda byl někdo jiný než Juda Iškariotský (viz J 14,22). Juda Jakubův je zmíněn v seznamu Dvanácti jednak v Lukáši 6,16, jednak ve Skutcích 1,13. Tentýž muž je u Matouše 10,3 a Marka 3,18 uveden pod jménem Tadeáš.

Nejsilnější je tradice, podle níž je autorem listu Jakub, bratr Páně. Ten – podobně jako další Ježíšovi příbuzní – v Je-

1 Slovo „katolický“ je zde použito ve smyslu „univerzální“, tzn. určený všem křesťanům.

2 Přesto se ve Španělsku po 7. století stalo tradicí považovat Jakuba Zebedeova za autora listu, což bylo ovšem dáno tím, že je tento Jakub patronem Španělska.

3 Stojí za zmínku, že Jakuba Alfeova považoval za autora listu reformátor Jan Kalvín.

žíše zřejmě za jeho pozemského života nevěřil; uvěřil až po vzkříšení. Dle 1. Korintským 15,7 se mu Ježíš zjevil po svém vzkříšení. Jakub se zřejmě postupně stal vedoucím jeruzalémského sboru. Podle 1. Korintským 9,5 se zdá, že byl ženatý.

List byl podle některých sepsán počátkem 60. let, tj. nedlouho před Jakubovou násilnou smrtí. Podle jiných odborníků byl list sepsán ještě před rokem 50, v době, kdy v církvi ještě převažovali křesťané židovského původu. V takovém případě se může jednat o nejstarší novozákonní spis, možná s výjimkou Pavlova listu Galatským.

Erasmus Rotterdamský přišel s hypotézou, že list sepsal někdo jiný, kdo se Jakubem pouze zaštiťoval. Argumentem pro tuto hypotézu je, že autorova řečtina je prý „vytříbená“ a Jakub, bratr Páně, tak vytříbeně psát nemohl. Stejného názoru jsou i mnozí liberální teologové. V takovém případě by mohl být list sepsán až koncem 1. století.

Douglas J. Moo ovšem soudí, že list Jakubův neobsahuje nic, co by Jakub, bratr Páně, nemohl napsat.⁴ Za autora ho považuje i C. S. Keener.⁵ Považuje přitom za pravděpodobné, že využil služeb amanuense⁶.

Osobně se držím tradice.

Jakub, bratr Páně, byl současníky označován jako „Jakub spravedlivý“, protože přísně dodržoval Zákon a stále se modlil.⁷ Těšil se úctě jak křesťanů, tak nekřesťanů. Zmiňuje ho i Josephus Flavius (Starožitnosti XX.9.1), díky němuž známe rok Jakubovy mučednické smrti. O Jakubově smrti obsírně referuje Hegesippos (110–180), nicméně jeho líčení není považováno za historicky věrohodné.

Podle Keenera měl hlavní vinu na Jakubově smrti velekněz Annáš II. Veřejnost proti popravě protestovala tak

4 Moo, *James*, s. 28.

5 Keener, s. 812.

6 Amanuensis je označení písaře, který psal dopisy či jiné dokumenty za někoho jiného. V době Ježíšově to byla běžná praxe.

7 Moo, *James*, s. 20.

silně, že když do Palestiny dorazil nový prokurátor Albinus, zbavil Annáše jeho úřadu.⁸

Označení „bratr Páně“ nepřímo souvisí s pohledem na Marii. Jeroným hlásal, že Jakub a další Ježíšovi „bratři“ byli ve skutečnosti bratrance. Na tuto věc a vůbec na příbuzenské vztahy v Ježíšově rodině panuje celá řada protichůdných názorů; Jeronýmovo tvrzení oslabuje fakt, že slovo *adelphos* („bratr“) je v Novém zákoně užito vždy ve smyslu „pokrevní bratr“. Touto složitou otázkou se ale dále zabývat nebudu, pro samotný výklad Jakubova listu není podstatná.

DATOVÁNÍ

To, kdy byl list Jakubův sepsán, nemá téměř žádný význam pro jeho výklad. Datování ovšem může zajímat ty, kteří by se rádi dopídili odpovědi na otázku, zda Jakub vědomě polemizuje s Pavlem v otázce vztahu víry a skutků, nebo naopak, zda Pavel v listu Římanům reaguje na Jakuba. Ať tak, či onak, na jeruzalémském koncilu, popsáném v 15. kapitole Skutků, si tyto dva muži zřejmě své postoje vyjasnili a dospěli k závěru, že mezi nimi není rozpor.

Douglas James Moo klade vznik listu do let 45–48. Domnívá se, že v listu Jakubově nachází ozvěnu hospodářské krize, které v těchto letech probíhala.⁹

KANONICITA

List Jakubův byl plně uznán za kanonický až ve 4. století. V jiných spisech najdeme nejstarší dochovanou výslovnou zmínku o něm až počátkem 3. století (u Origena).¹⁰ Nicméně list má mnoho společného s jinými biblickými spisy, ze-

8 Viz Josephus, Starožitnosti 20:200-203, dle Keenera, s. 812.

9 Hlad v Judsku, který je zmíněn ve Sk 11,28, dolehl na zemi zřejmě roku 46 (Moo, s. 34).

10 Origenes vedl významnou katechetickou školu v Alexandrii. Byl žákem Klementa Alexandrijského, který prý napsal k Jakubově listu komentář. Žádný takový komentář se ale nedochoval. Origenes považoval Jakubův list za kanonický.